

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

นิพพานในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ

ผู้เขียน

นายอรรถนิติ ลิมปิยมิตร

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. วิโรจน์ อินทนนท์ ประธานกรรมการ
 อาจารย์ ดร. พิสิฐ โคตรสุโพธิ์ กรรมการ
 อาจารย์ ดร. ประมวล เพ็งจันทร์ กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานิพพานในทัศนะของพุทธทาสภิกขุในประเด็นเกี่ยวกับ แนวคิดที่เป็นภูมิหลัง ชุดคำอธิบาย วิธีการอธิบาย วิธีการนำเสนอ และปัจจัยที่ทำให้แนวคิดของท่านพุทธทาสได้รับการยอมรับ

จากการศึกษาพบว่านิพพานในทัศนะพุทธทาสภิกขุ มีลักษณะและความหมายสอดคล้องกับ คตังคนิโรธ โดยท่านพุทธทาสได้นำมาศึกษาอธิบาย และนำเสนอด้วยวิธีการและแนวคิดแบบใหม่ โดยมีปัจจัยที่เป็นภูมิหลังคือการศึกษาพระพุทธรศาสนาของพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป ที่ไม่สอดคล้องกับหลักคำสอนในพระไตรปิฎก ท่านได้อธิบายผ่านชุดคำอธิบายหลายชุด เช่น อนุชญาต ปฏิจสงฆูปบาท อิทัปปัจจยตา อนัตตา ตถตา และอตัมมยตา เป็นต้น โดยมีวิธีการอธิบายตามแนวทางแห่งอริยสัจ 4 ด้วยวิธีการนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย ปรีศนาธรรม และให้มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ซึ่งมีเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการทางด้านสติปัญญา และกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญาในการดับกิเลสและความทุกข์ได้อย่างมีเหตุผล มีตัวอย่างประกอบ มีลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์สามารถนำมาประพฤติปฏิบัติได้จริง จึงส่งผลให้นิพพานในทัศนะของพุทธทาสภิกขุได้รับการยอมรับ

ดังนั้นนิพพานในทัศนะของพุทธทาสภิกขุจึงเป็นปัจจุบันธรรมคือ เป็นนิพพานที่นี้และเดี๋ยวนี้ สามารถเข้าถึงหรือสัมผัส และได้รับผลคือดับกิเลสและความทุกข์ได้ในชีวิตนี้จริง

Thesis Title Nibbana in Buddhadasa Bhikkhu's Perspectives

Author Mr. Attaniti Limpiyamitr

Degree Master of Arts (Philosophy)

Thesis Advisory Committee

Lect. Dr. Viroj Inthanon	Chairperson
Lect. Dr. Phisit Kotsupho	Member
Lect. Dr. Pramuan Pengchan	Member

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study Buddhadasa Bhikkhu's Perspectives on Nibbana, by using the following focal points: background and factor of explanation, method of explanation, method of presentation, and other factors that make Buddhadasa Bhikkhu's thought acceptable.

From the study it was found that Nibbana in Buddhadasa Bhikkhu's Perspectives is coherence with Tadanga-Nirodha: extinction by substitution of opposites. Buddhadasa Bhikkhu studies this concept and presents it in a new light, differing from traditional Buddhist teaching in Thailand that deviate from the original Tipitaka. Buddhadasa Bhikkhu explains Nibbana through several set of explanation such as Sunnata, PaticcaSamupada, Idappaccayata, Anatta, Tathata, and Atummayata, etc. His method of explanation follows the way of Ariyasacca 4 (The Four Noble Truths). His method of presentation uses lectures, Dhamma puzzle slogans, and harmony with nature: all these needs can be alleviated intellectually and provide the mind with stimuli to get rid of defilement and suffering in a rational way. Examples all given throughout the presentations, and they are scientific in a rational way. Examples all given throughout the presentations, and they are scientific in character, and can be put into practice, making Buddhadasa Bhikkhu's perspectives on Nibbana acceptable.

Thus Nibbana in Buddhadasa Bhikkhu's perspectives is the "here and now" aspect of the Nibbana which enables us to understand and experience it and which can lead us to effective extinction of defilement and suffering in this life.